

Чак и након што је престала да буде царство, Британија је деценијама оклевала да се придружи Европи. Али на крају ипак јесте, и у последњих пола века је постала заговорник проширења Европске уније, и лидер у спровођењу главних ставова ЕУ, као што је јединствено тржиште.

Али ускоро ће се навршити годину дана од како је Британија одлучила, танком већином, да све то остави за собом. Током протеклих 11 месеци, стално нам је понављано да "Брегзит значи Брегзит" - а то је изрека која човека не чини паметнијим по питању тога шта Брегзит заправо значи. Али сада када су се позвали на члан 50 Лисабонског споразума, магла је почела да се подиже. Британија је појаснила неке од разлога за напуштање Уније, и сада већ можемо да стекнемо представу како ће се тај процес одвијати током наредних неколико година.

За почетак, знамо да овај развод неће бити једноставан. Уместо да се определи за приступ којим се воде Норвешка или Турска, захваљујући којем би Британија могла да задржи извешан приступ јединственом тржишту или царинској унији, премијерка Тереза Меј се определила за тежи излаз. Она је јасно ставила до знања да су контролисање миграција и напуштање надлежности Европског суда правде њени примарни циљеви. А с обзиром на то да је изгледно да ће њена Конзервативна странка освојити солидну већину на општим изборима 8. јуна, Британија ће готово сигурно остати на овом путу.

У преговорима са ЕУ, влада Терезе Меј жели да размотри нову врсту партнерства

између ЕУ и Британије, заједно са условима изласка. Али, до сада, Европски савет је њеном главном преговарачу, Мишелу Барнијеу, дао овлашћења само за фазу преговора о процесу изласка. И неће проширити та овлашћења на разговоре о будућем партнерству све док се прва фаза не приближи окончању.

Осим тога, министри финансија преосталих 27 земаља чланица ЕУ захтевају да Британија измири своје финансијске обавезе према заједници, како не би били оптерећени британским дуговима. Сигурно ће бити расправе о овим дуговањима, али, у принципу, тешко да ће ЕУ моћи да попусти по овом питању.

Према томе, можемо бити готово сигурни да ће Британија формално напустити ЕУ до краја марта 2019, али да неће у рукама имати коначан договор о новом партнерству. Осим уколико се не дође до договора о некој врсти прелазног споразума, Британија би могла да се креће ка бруталном излазу: са новим царинама, прекинутим везама међу институцијама, и дипломатским тензијама.

С друге стране, уз такав договор, Британија би могла да изађе са разумном нагодбом која укључују водеће принципе за ново партнерство са ЕУ, о којем би се расправљало у другој рунди преговора. Под претпоставком да са обе стране постоји добра воља, ти преговори би могли да се закључе до 2022.

Свако ново партнерство које се појави ће највероватније личити на споразум између Украјине и ЕУ: нешто налик на Споразум о слободној трговини, заједно са додатним споразумима који би обухватили компликоване секторе као што су транспорт и пољопривреда. Али, док је тај споразум донео благодет за украјинску економију, сличан договор би за Британију представљао велики корак уназад, не само зато што би то захтевало нови гранични режим који би пореметио интегрисани ланац вредности од којег многа британска предузећа зависе.

Британија ће такође морати да оснује бројне нове агенције које ће се бавити регулаторним питањима која тренутно надгледа ЕУ, као што су нуклеарна безбедност, фармацеутска тестирања, ваздухопловство, као и стандарди по питању хране. И, с обзиром на то да ће један од најбитнијих приоритета Британије бити да одржи своје економске везе са ЕУ - јер ништа није толико важно - које год нове агенције оснује, оне ће морати да буду у складу са стандардима које захтева ЕУ. Осим тога, такође ће морати да одреди појединачне споразуме са свим земљама које нису чланице ЕУ, а које су део неког од 48 трговинских споразума Уније са остатком света.

Некада се много говорило о постбрежитовском споразуму о слободној трговини између САД и Британије. Али сада је ентузијазам спласнуо, и могу се чути разговори о томе да ће се Британија прикључити некој врсти трговинског споразума тек касније.

Још један од приоритета при преговорима ће бити судбина близу пет милиона грађана ЕУ који су се изненада нашли на погрешној страни приликом ове нове поделе, и чијим се непосредним правима и изгледима за будућност такође треба позабавити. Већина ових људи је у Британији, и већина њих значајно доприноси економији земље. На пример, само у Беркли банци је запослено 3.000 људи који су грађани других земаља ЕУ.

Ћаво ће бити у детаљима. Влада премијерке Меј инсистира на томе да хоће контролу над миграцијом, али нико заиста не жели да се појаве нова визна ограничења у Европи.

У сваком случају, многе компаније ће морати да почну са прилагођавањем, нарочито у аутомобилској и ваздухопловној индустрији, које су веома повезане са иностранством. Заправо, Плоудс оф Лондон већ ради на успостављању операција унутар ЕУ, а фирма Голдман Сацхс је објавила да неке од својих пословница измешта ван Лондона.

Искрено се надам да ће моћи да се избегне брутални излазак на пролеће 2019, и да ће се "дубоко и специјално партнерство" о којем Британија говори, остварити, рецимо, до пролећа 2021. Али, након неких прилично огорчених разговора протеклих недеља, не можемо бити сигурни какав ће бити исход.

Што се тиче преосталих земаља чланица ЕУ, не треба из вида да губимо чињеницу да смо потребни једни другима. Кроз две деценије, ми ћемо чинити не више од четири одсто светске популације. Европска унија - са обновљеном француско-немачком осовином у свом језгру - ће морати да се позабави са многим другим изазовима, и да зацрта сопствену будућност.

Исто важи и за Британију, која мора да одлучи да ли још увек жели да буде део Европе, чак иако је изван ЕУ; или Брежит заправо значи раскид.

Аутор је бивши премијер и министар спољних послова Шведске

(Данас)